

Apoštolská konstituce *Veritatis gaudium* a její dopad na teologické fakulty

Tomáš Parma

Tento článek byl zpracován v rámci projektu IGA_CMTF_2018_002 *Česká náboženská a kulturní identita s akcentem na sté výročí vzniku Československa*.

Tato studie vznikla z praktické potřeby vytvořit přehled zásadních změn, které je nutno promítnout do vnitřních předpisů teologické fakulty po vydání apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* o církevních univerzitách a fakultách ze dne 8. prosince 2017.¹ Úvodem bych rád alespoň stručně zařadil novou právní úpravu do kontextu vývoje papežských předpisů týkajících se církevních univerzit a fakult ve 20. století.

Na jejím počátku stojí apoštolská konstituce Pia XI. *Deus scientiarum Dominus* o univerzitách a fakultách církevních studií ze dne 24. května 1931.² Tato konstituce shrnula předchozí roztroušenou právní úpravu do jednotného právního předpisu, k němuž tehdejší Posvátná kongregace seminářů a univerzit vydala 12. června 1931 svá prováděcí nařízení.³ Vydání konstituce předcházela více než dvouletá

¹ Při tomto prvním zběžném hodnocení dopadu konstituce vycházím v důsledku neexistence úředního českého překladu, který je v současné době připravován, z italského textu konstituce zveřejněného na internetových stránkách Apoštolského stolce: <<https://perma.cc/3Z27-PN4R>> (21. 3. 2018). Apoštolský stolec zatím nezveřejnil latinský text konstituce; na jeho internetových stránkách se však momentálně nachází též anglická, francouzská, německá, španělská a portugalská verze textu.

² AAS 23 (1931), s. 241–262. Český překlad byl zveřejněn v Časopise katolického duchovenstva č. 1/1936, Praha, na s. 33–48.

³ AAS 23 (1931), s. 263–284. Český překlad byl zveřejněn v Časopise katolického duchovenstva č. 2/1936, Praha, na s. 111–130.

činnost přípravné komise a její doktrinální a historická hodnota ji řadí k nejuvýznamnějším církevním dokumentům své doby.⁴

Na novou církevní legislativu v této oblasti, která by reflektovala výsledky Druhého vatikánského koncilu, bylo zapotřebí počkat až do počátku pontifikátu Jana Pavla II., který 15. dubna 1979 promulgoval apoštolskou konstituci *Sapientia Christiana*, připravenou na sklonku pontifikátu Pavla VI.⁵ K vydání konstituce došlo ještě před promulgací nového Kodexu kanonického práva z roku 1983, který ve svých kán. 815 až 821 recipuje hlavní principy zmiňované normy. Také k této konstituci byla připojena prováděcí nařízení Kongregace pro katolickou výchovu ze dne 29. dubna 1979.⁶ Konstituce byla dále doplněna o předpisy týkající se vysokoškolských institutů náboženských věd z let 1986/1987 a 2008,⁷ normy týkající se reformy fakult kanonického práva z roku 2002,⁸ a konečně reformy filosofického studia a filosofických fakult z roku 2011.⁹

Všechny tyto předpisy byly abrogovány novou konstitucí *Veritatis gaudium*,¹⁰ kterou papež František podepsal již 8. prosince 2017, ale zveřejněna byla na tiskové konferenci dne 29. ledna 2018.¹¹ V účinnost vstupuje „prvním dnem akademického roku 2018/2019 nebo akademického roku 2019, podle akademického kalendáře různých oblastí“.¹²

⁴ BEA, Augustin, *The Apostolic Constitution Deus Scientiarum Dominus*, Its Origin and Spirit, in: Theological Studies č. 1/1943, Baltimore, s. 34–52. Ke konstituci srov. také BOYER, Charles, *Réflexions sur la Constitution Deus Scientiarum Dominus*, in: Gregorianum č. 2/1936, Roma, s. 159–175.

⁵ AAS 71 (1979), s. 469–499. Český překlad Markéty Koronthályové vyšel v Římě v roce 1998. K této konstituci srov. např. POMPEI, Ambrogio, *Natura e finalità specifiche delle università e Facoltà ecclesiastiche*, in: Seminarium sv. 20/1980, Città del Vaticano, s. 412–435; ILLANES, José Luis, *Teología y facultades de teología*, Pamplona, 1991, 413 s.

⁶ AAS 71 (1979), s. 500–521.

⁷ *Nota illustrativa* ze dne 10. dubna 1986 a *Normativa per l'Istituto Superiore di Scienze Religiose* ze dne 12. května 1987, oficiální text vyšel v periodiku Seminarium sv. 31/1991, Città del Vaticano, s. 181–201. Instituty byly reformovány v roce 2008, srov. *Istruzione sugli Istituti superiori di scienze religiose* ze dne 28. června 2008, oficiální text vyšel v periodiku Communicationes sv. 40/2008, Roma, s. 307–321.

⁸ AAS 95 (2003), s. 281–285. Český překlad publikoval Damián Němec v Revue církevního práva č. 24–1/2003, Praha, s. 27–32.

⁹ AAS 103 (2011), s. 145–161.

¹⁰ *Veritatis gaudium*, čl. 94.

¹¹ Srov. tiskovou zprávu Apoštolského stolce: <<https://perma.cc/V9HV-Z8L2>> (21. 3. 2018).

¹² *Veritatis gaudium*, čl. 88.

Záměrem této studie je pojednat o praktickém dopadu nové apoštolské konstituce na život teologických fakult. Proto se věnuje především srovnání s legislativou bezprostředně předcházející. Východiskem srovnání je apoštolská konstituce *Sapientia Christiana* z roku 1979, která podle současného papeže sice zůstává „plně platná ve své prorocké vizi a jasném vyznění“,¹³ ale vyžaduje doplnění norem, které byly vydány od roku 1979, a respektování nově uzavřených mezinárodních smluv, přičemž je zapotřebí brát v potaz jak vývoj akademického světa a jeho praxe, tak i „společenskou a kulturní změnu na planetární úrovni“.¹⁴

Papež František zachovává i strukturu, kterou nabídl předchozí normy: po programové předmluvě následují normy, nejprve všeobecné (rozdělené do desíti statí a dále členěné na čl. 1–67), posléze zvláštní, týkající se jednotlivých druhů církevních fakult (zde jde o čtyři statí, rozdělené do čl. 68–87), a závěrečné (čl. 88–94). Následně je připojena příloha č. 1 – úvodní stať apoštolské konstituce *Sapientia Christiana* a příslušné prováděcí normy (*Ordinationes*), vydané Kongregací pro katolickou výchovu z pověření obsaženého v čl. 10 apoštolské konstituce *Veritatis gaudium*, vztahující se k jednotlivým statím konstituce a kopírující její základní rozdělení na obecné a zvláštní normy (jedná se o 70 článků prováděcích nařízení a dvě přílohy).¹⁵

Vzhledem k vytčenému cíli se zabývám především novou legislativou týkající se teologického studia a teologických fakult, jen okrajově se dotknu rozboru významu papežovy předmluvy k normativní části konstituce a stranou ponechám jiné církevní fakulty než teologické (tedy fakulty filosofické, kanonického práva a ostatní). Tento výběr je dán čistě pragmatickým důvodem: v České republice jiné církevní fakulty než teologické zřízeny nejsou.

Nabízí se otázka, zda studie tohoto typu není předčasná: vždyť sekretář Kongregace pro katolickou výchovu Mons. Angelo Vincenzo Zani uvedl, že kongregace v brzké době vydá svůj okružní list pro církevní univerzity a fakulty, aby „sdělila specifické orientační body, které je potřeba sledovat při aplikaci nových norem *Veritatis gaudium* a k nim se vztahujícím prováděcím předpisům“, a zároveň

¹³ Právě tento důvod vede k tomu, že předmluva k apoštolské konstituci *Sapientia Christiana* je připojena ke konstituci *Veritatis gaudium* jako příloha č. 1 a stává se tak její integrální součástí.

¹⁴ *Veritatis gaudium*, předmluva, bod 1.

¹⁵ Prováděcí nařízení kongregace jsou datována dne 27. prosince 2017 a byla schválena papežem, který také nařídil jejich zveřejnění.

uspořádá sérii kontinentálních setkání zaměřených na prezentaci konstituce a její uvádění do praxe. První z nich se má konat v Římě na začátku května letošního roku. Pokud ovšem vycházíme z platného textu konstituce a prováděcích nařízení, můžeme již nyní vymezit hlavní změny oproti předchozí legislativě, i když se očekává brzké vydání dalších prováděcích předpisů.

1. Změna přístupu: „církve vycházející ven“

I přes to, že těžištěm této studie je změna v zákonodárství, je třeba se zastavit u předmluvy (*Proemium*) apoštolské konstituce, která je silně poznamenána myšlením úřadujícího papeže Františka a je zřejmé i textem, který vyšel z valné části přímo z jeho pera. I když její podrobný rozbor přesahuje možnosti této studie, je zapotřebí si uvědomit, že adaptaci církevního zákonodárství je nutno zapojit do změny pojetí církevních studií jako celku v době, která pro církev představuje novou etapu evangelizace: „Nežijeme pouze v době změn, ale ve změně doby.“

Papeži jde o „moudrou a odvážnou obnovu“, která je vyžadována misionářskou proměnou církve „vycházející ven“, a tato obnova církevních studií pro něho hraje „strategickou roli“ pro misionářskou církev „vycházející ven“. „Dnes je stále zřejmější, že je zapotřebí pravé evangelijní hermeneutiky, abychom lépe porozuměli životu, světu a lidem, a nejde přitom o syntézu, nýbrž o duchovní atmosféru bádání a jistoty založené na pravdách rozumu a víry,“ cituje papež ze svého projevu k akademické obci Papežské gregoriánské univerzity ze dne 10. dubna 2014. Pro tuto „radikální změnu paradigmatu“, kterou označuje dokonce jako „kulturní revoluci“, nabízí čtyři základní kritéria, jimiž jsou:

- nové prožívání kérygmatu v mystickém vnímání sociální dimenze („mystické my“),
- opravdová kultura dialogu se všemi pozitivními přístupy lidského světa, která není pouze „taktickou zbraní“ křesťanského myšlení, ale skutečný „vnitřní nárok nezbytný k prožití společné zkušenosti radosti z pravdy“,
- interdisciplinarita a transdisciplinarita uskutečňované rozvážně a kreativně ve světle zjevení (zde papež odkazuje na svého předchůdce Benedikta XVI., ale také na myšlení kardinála Johna Henryho Newmana),
- naléhavá potřeba vytvářet síť mezi různými institucemi církevního studia na celém světě, zdůrazněná již v encyklice *Laudato si'* jako nutnost „myslet na jediný svět, na společný projekt, společný dům“, čímž je zdůrazněna zejména

ekologická perspektiva a perspektiva uskutečňování křesťanského poselství v různých kulturách.

Ve světle těchto kritérií papež vybízí k obnově teologického výzkumu a k vytvoření nových kvalifikovaných výzkumných center, která by v interdisciplinárním prostředí dokázala nejen integrovat do křesťanského myšlení dnes až překotný vývoj přírodních i humanitních věd a technologií, ale dát jim i impulzy pro další rozvoj. „Teologie a kultura inspirovaná křesťanstvím byly na výši svého poslání tehdy, když dokázaly riskovat a žít věrně na hranici.“ Odvážně formulovaný programový úvod předchází vlastní církevní zákonodárství, jehož změny nastiním na následujících řádcích.

2. Rozhodující změny legislativy týkající se církevního školství

Apoštolská konstituce *Veritatis gaudium* nezavádí novou definici církevních univerzit a fakult, pouze přejímá a mírně upravuje definici použitou v konstituci *Sapientia Christiana*: „Církevními univerzitami a fakultami jsou v této konstituci nazývány ty instituce vysokoškolského vzdělávání, které, kanonicky zřízeny nebo potvrzeny Apoštolským stolcem, pěstují a předávají posvátnou nauku a vědy, které s ní souvisejí, a to s právem udělovat akademické hodnosti z pověření Svatého stolce.“¹⁶ K článku obsahujícímu definici je ovšem přidán druhý paragraf, který specifikuje, že tyto vysokoškolské instituce mohou mít tři základní podoby:

- církevní univerzita (vedená *rektorem*) nebo církevní fakulta *sui iuris* (nezačleňovaná do univerzity, vedená *ředitelem*),
- církevní fakulta na půdě katolické univerzity (vedená *děkanem*),
- církevní fakulta na půdě jiné univerzity (vedená *děkanem*).

Prováděcí normy dále upřesňují, že mohou existovat nejen církevní univerzity (zde je dále rozlišováno mezi ateneem, tj. vysokou školou, a univerzitou)¹⁷ a fakulty, ale také instituty *ad instar facultatis*, tedy instituty vysokoškolského typu, které byly kanonicky zřízeny nebo schváleny Apoštolským stolcem a které mají právo udělovat akademické tituly z autority Apoštolského stolce.¹⁸ Prováděcí

¹⁶ *Veritatis gaudium*, čl. 2, s odkazem na kán. 817 CIC/1983 a kán. 648 CCEO. Srov. též *Sapientia Christiana*, čl. 2.

¹⁷ Ateneum (vysoká škola) představuje vysokoškolskou instituci se třemi církevními fakultami, univerzita musí mít nejméně čtyři. Srov. *Veritatis gaudium*, čl. 62 § 2 (nově zavedeno).

¹⁸ *Ordinationes* (*Veritatis gaudium*), čl. 1.

normy upřesňují, že církevní univerzity a fakulty vydávají akademické tituly už ne ve jménu Nejvyššího Velekněze, ale z autority Apoštolského stolce.¹⁹

Zásadní legislativní změnou, kterou ostatně v různých rozhovorech zdůrazňují i čelní představitelé kongregace, je podřízení všech církevních univerzit, fakult i institutů na úrovni fakult pravidelnému hodnocení Agentury Apoštolského stolce pro hodnocení a rozvoj kvality církevních univerzit a fakult (AVEPRO – *Agenzia della Santa Sede per la valutazione e la promozione della qualità delle università e facoltà ecclesiastiche*). Tuto agenturu zřídil papež Benedikt XVI. v roce 2007 v souvislosti se zapojováním církevních univerzit a fakult do boloňského procesu.²⁰

Zde je nutno poznamenat, že v důsledku novely vysokoškolského zákona se nyní i vysoké školy v České republice dostávají do kontaktu s globálním fenoménem sebehodnocení, ověřovaného externím subjektem. Pro církevní fakulty v České republice je velkou výhodou, že mohou jimi připravované sebehodnotící zprávy nechávat ověřovat externím zahraničním subjektem, který sám je akreditován a hodnocen Evropskou asociací pro zabezpečování kvality ve vysokém školství (ENQA – *European Association for Quality Assurance in Higher Education*).

Zapojení se do procesu sebehodnocení pro teologickou fakultu znamená zřízení zvláštní komise pro podporu kvality, která řídí přípravu pravidelně podávané sebehodnotící zprávy. Tato zpráva je následně ověřena agenturou AVEPRO při její kontrolní návštěvě, jejímž výsledkem je další strategický dokument: plán zlepšení kvality. Tento proces, popsany v předpisech agentury AVEPRO,²¹ musí naše teologické fakulty uvést do souladu s vysokoškolským zákonem.

Druhou ze zásadních změn je výslovné zařazení dvoustranných i vícestranných mezinárodních smluv uzavřených mezi Apoštolským stolcem a různými státy, mezinárodními organizacemi (např. UNESCO), příp. i s jednotlivými univerzitami, do církevní legislativy týkající se vyššího církevního školství.²²

¹⁹ *Ordinationes* (Veritatis gaudium), čl. 35. Jde o rozdílnou formulaci oproti *Ordinationes* (Sapientia Christiana), čl. 34. Pro úplnost je nutno dodat, že apoštolská konstituce *Sapientia Christiana* používala i termín titul udělovaný „nomine Apostolicae Sedis“ (předmluva, bod VI) a „auctoritate Sanctae Sedis“ (čl. 2 a 85). Prováděcí normy k apoštolské konstituci *Veritatis gaudium* tedy přinejmenším důsledně upřesnění používané terminologie.

²⁰ AAS 101 (2009), s. 12–20.

²¹ Jsou přístupné na stránkách agentury: <<https://perma.cc/S3R3-2W6D>> (21. 3. 2018).

²² *Veritatis gaudium*, čl. 8. Tak byla tato změna prezentována ze strany Kongregace pro katolickou výchovu v rámci tiskové konference, citované dříve, i když formálně jde o takřka doslovné převzetí ustanovení konstituce *Sapientia Christiana*, čl. 8.

Třetí novum pro celý systém vyššího školství představuje přijetí technologického rozvoje, kdy je zdůrazněna nutnost počítačového vybavení jak pro výuku, tak pro výzkum, a je umožněno realizovat část výuky distančně.²³

Další strukturální změnou je zvýšený ohled na studenty se statusem uprchlíka nebo migranta, kdy se v čl. 32 obecných norem objevuje nový § 3, který zdůrazňuje povinnost všech institucí vymezit ve svých statutech „možnosti pro vyhodnocení způsobu řešení případů uprchlíků, migrantů a osob s obdobným postavením, které nemají k dispozici obvyklou požadovanou dokumentaci.“

Poslední změnou, která reaguje na rozvoj studentské mobility v posledních letech (již bychom mohli chápat také jako návrat ke staré dobré *peregrinatio academica* uplynulých staletí), je umožnění této mobility církevní legislativou. Z prováděcích norem totiž zmizela krátká věta: „Student může být zapsán jako řádný pouze na jednu fakultu.“²⁴ Tato změna otevírá netušené možnosti jak kratším studentským výjezdům v délce jednoho nebo dvou semestrů (např. v rámci programu Erasmus+), tak i vytváření studijních programů typu *double degree* a *joint degree*, což doposud nebylo možné a dosti to ztěžovalo život církevním univerzitám i fakultám na celém světě. Vzhledem k absenci podrobnějších předpisů v papežské konstituci i v prováděcích normách lze očekávat, že právě tato oblast bude nyní předmětem doplňujících předpisů vydaných příslušnou kongregací.

3. Vnitřní předpisy teologických fakult

V oblasti administrativy došlo ke zpřesnění a v mnoha ohledech i zpřísnění legislativy: Kongregace pro katolickou výchovu v důsledku vydání apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* získává podstatně větší kontrolu nad církevními univerzitami i fakultami. Jasně se to projevuje už při jmenování čelných představitelů těchto institucí. Zatímco za platnosti předchozí právní úpravy kongregace jmenovala pouze rektory církevních univerzit nebo ředitele církevních fakult *sui iuris*, nyní je jí vyhrazeno jmenování děkanů církevních fakult ať již na církevních univerzitách, tak na univerzitách jiných (dříve kongregace pouze vydávala své *nihil obstat*).

²³ *Veritatis gaudium*, čl. 56; *Ordinationes* (*Veritatis gaudium*), čl. 33 § 2. Podle slov podsekretáře kongregace Friedricha Bechiny v rozhovoru pro Vatikánský rozhlas ovšem kongregace naléhá na „udržení lidského kontaktu ve vyučování“. Srov. zprávu: <<https://perma.cc/E6GZ-Z6XN>> (21. 3. 2018).

²⁴ *Ordinationes* (*Sapientia Christiana*), čl. 27 § 2.

Prováděcí předpisy ovšem mluví buď o jmenování, nebo o potvrzení kongregací, a to i v případě obnovení mandátu.²⁵ V popisu postupu zřizování církevních univerzit nebo fakult *sui iuris* je stanoveno, že tyto instituce disponují právní osobností *ipso iure*. Církevním fakultám, které jsou součástí světské univerzity, Kongregace pro katolickou výchovu přiznává právní osobnost zvláštním dekretem.²⁶ Kongregace je také výlučným udělovatelem dispencí od předpisů konstituce *Veritatis gaudium*, od *Ordinationes* nebo od schválených statut či řádů studia jednotlivých univerzit či fakult.²⁷

Důležité rozlišení, které přináší nová konstituce, se týká jasného vymezení rozdílu mezi statutem instituce a řádem studia (*ratio studiorum*), který je nutno v našem prostředí chápat jako kombinaci studijního a zkušebního řádu a studijního plánu.²⁸ Svá statuta i řád studia mají církevní univerzity a fakulty upravit podle nové apoštolské konstituce a předložit je kongregaci ke schválení nejpozději do 8. prosince 2019. V případě fakult, které jsou součástí světských vysokých škol, lze požádat o dovolení k tomu, aby úpravy byly prováděny po delší dobu.²⁹

Statutu a řádu studia je věnována obzvláštní pozornost i v prováděcích normách, v jejichž příloze je podrobně vymezen předepsaný obsah těchto dokumentů. Instituce nicméně mohou vydávat různé předpisy nižší právní síly, dále upřesňující jejich organizaci a činnost.³⁰ Církevní univerzity a fakulty jsou zavázány vyplňovat každoročně o své činnosti elektronický formulář vydaný kongregací, což je povinností rektora nebo děkana příslušné instituce. Velký kancléř již nadále nemusí podávat kongregaci podobnou zprávu o instituci každé tři roky, ale pouze jednou za pět let.

Velkou pozornost věnuje Kongregace pro katolickou výchovu udělovaným vysokoškolským titulům. Církevní školy mohou udělovat pouze tři akademické hodnosti, tzn. bakalaureát, licenciát a doktorát, i když je v různých oblastech možno nazývat jinými názvy. Fakulty mohou udělovat i jiné tituly, pokud je to popsáno v řádu studia.³¹

²⁵ *Veritatis gaudium*, čl. 18; *Ordinationes* (*Veritatis gaudium*), čl. 9 a 12.

²⁶ *Veritatis gaudium*, čl. 62.

²⁷ *Veritatis gaudium*, č. 93.

²⁸ *Veritatis gaudium*, čl. 37–44.

²⁹ *Veritatis gaudium*, čl. 90–92.

³⁰ *Ordinationes* (*Veritatis gaudium*), čl. 7.

³¹ *Veritatis gaudium*, čl. 45–52.

Také této oblasti se podrobněji věnují *Ordinationes*: akademické tituly jsou vydávány z autority Apoštolského stolce, ale fakulta může udělovat i jiné tituly, které vazbu na Apoštolský stolec nemají, a nemají tak kanonickou relevanci při udílení a přijímání církevních úřadů nebo při svěcení.³² Udílení takovýchto titulů je nutno popsat v řádu studia, přičemž kongregace k tomuto postupu vydává své *nihil obstat*, přičemž skutečnost, že titul není vydáván z autority Apoštolského stolce, je nutno zmínit v textu diplomu.

Nově však kongregace uznává i platnost dnes již ve většině zemí obvyklého dodatku k diplomu (*Diploma Supplement*). Je také povolena možnost publikovat doktorskou disertační práci, podmiňující používání získaného titulu, v elektronické formě, pokud je to připuštěno v řádu studia a k textu je zajištěn trvalý přístup.

Pro řádného vyučujícího (*docente stabile*) na církevních fakultách apoštolská konstituce vyžaduje pro výuku posvátných disciplín nebo disciplín s nimi souvisejících kanonický doktorát (tedy doktorát z příslušné disciplíny, udělený z autority Apoštolského stolce) nebo alespoň licenciát z příslušné disciplíny a k němu nekanonický doktorát.

Pro teologické fakulty se vyžaduje minimální počet dvanácti řádných vyučujících, z nichž alespoň tři mají mít kanonické tituly z oblasti filosofie. Pokud má teologická fakulta formovat budoucí kněze a ty, kdo budou vykonávat zvláštní církevní úkoly, je zapotřebí, aby měla dostatečný počet učitelů, kteří jsou kněžími.³³ Statuty mají popsat způsob odvolání vyučujícího; nově je zdůrazněno jeho právo znát v takovém případě důkazy proti své osobě a odvolat se k Apoštolskému stolci podle příslušných ustanovení Kodexu kanonického práva z roku 1983 (administrativní rekurz).³⁴

Co se týče skladby teologického studia, prováděcí normy podrobně vypočítávají církevní předpisy týkající se výuky teologických oborů.³⁵ V prvním cyklu studia je nově zdůrazněno, že filosofické předměty v prvních dvou letech studia mají představovat alespoň 60 % z počtu kreditů; k nim se přidávají úvodní kurzy teologie. Vlastní teologické předměty, stejně jako pomocné teologické disciplíny, zůstávají ve vztahu k předchozí legislativě beze změn.

³² *Ordinationes* (Veritatis gaudium), čl. 35–41.

³³ *Veritatis gaudium*, čl. 76.

³⁴ *Veritatis gaudium*, čl. 26; *Ordinationes* (Veritatis gaudium), čl. 24.

³⁵ *Ordinationes* (Veritatis gaudium), čl. 54.

4. Závěrem

Na závěr se lze alespoň stručně zamyslet nad významem a přínosem konstituce *Veritatis gaudium*: jde o programový dokument vyzývající ke změnám v přístupu k církevnímu učení a zavádějící některé důležité legislativní změny, které z jednoho úhlu pohledu dávají církevním vysokoškolským institucím větší svobodu a nové možnosti, z jiného hlediska však představují silnější kontrolu centrálního dikasteria nad těmito institucemi.

Zároveň znamenají vyšší administrativní zátěž pro vedení fakult a jejich technický personál: bude zapotřebí měnit statuty, doplňovat do organizačních struktur nové prvky, provést zásadní změnu v předpisech týkajících se studia, zavést proces sebehodnocení na úrovni fakult, a to vše v součinnosti s příslušnou univerzitou a zřejmě i s Národním akreditačním úřadem pro vysoké školství a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

V prostředí České republiky bude proces úpravy fakultních předpisů i praxe mnohdy lavírováním na tenkém ledě, ale v zásadě je možný a otevírá fakultám možnost lépe využít některých nově zaváděných možností církevní legislativy. I přes otevřené otázky, které bude zřejmě řešit slíbený okružní list kongregace a příslušná informativní setkání, je nová apoštolská konstituce i její prováděcí normy vstřícným krokem směrem k akceptaci boloňského procesu ze strany Apoštolského stolce.

Resumé

Článek se zabývá apoštolskou konstitucí *Veritatis gaudium* o církevních univerzitách a fakultách, kterou vydal papež František na sklonku roku 2017 a která byla zveřejněna 29. ledna 2018. Autor článku srovnává tento nový předpis s úpravou založenou apoštolskou konstitucí *Sapientia Christiana* papeže Jana Pavla II. z roku 1979 a upozorňuje na nejvýznamnější změny, které apoštolská konstituce přináší pro teologické fakulty.

Summary

The Apostolic Constitution *Veritatis gaudium* and its Impact on Theological Faculties

The article deals with the apostolic constitution *Veritatis gaudium* on ecclesiastical universities and faculties, issued by Pope Francis at the end of 2017, which was published on 29th January 2018. The author compares this new law with the regulation based on the apostolic constitution *Sapientia Christiana* of Pope John Paul II of 1979 and highlights the most significant changes that the apostolic constitution brings to faculties of theology.

Zusammenfassung

Apostolische Konstitution *Veritatis gaudium* und ihre Auswirkungen auf theologische Fakultäten

Im Artikel wird die Apostolische Konstitution *Veritatis gaudium* über kirchliche Universitäten und Fakultäten behandelt, die von Papst Franziskus Ende 2017 erlassen und am 29. Januar 2018 veröffentlicht wurde. Der Autor vergleicht diese neue Vorschrift mit der Apostolischen Konstitution *Sapientia Christiana* von Papst Johannes Paul II. von 1979 und hebt die wichtigsten Veränderungen hervor, die diese neue Apostolische Konstitution für theologische Fakultäten mit sich bringt.

Riassunto

La Costituzione Apostolica *Veritatis gaudium* e il suo impatto sulle Facoltà di Teologia

L'articolo è dedicato alla Costituzione Apostolica *Veritatis gaudium* promulgata da Papa Francesco circa le Università e le Facoltà ecclesiastiche verso la fine del 2017 e pubblicata il 29 gennaio 2018. L'autore dell'articolo compara questo nuovo atto con la normativa fondata sulla precedente Costituzione Apostolica *Sapientia Christiana* di Papa Giovanni Paolo II promulgata nel 1979, e sottolinea le principali modifiche che il primo apporti per le Facoltà di Teologia.

Klíčová slova: apoštolská konstituce *Veritatis gaudium*, církevní univerzity, církevní teologické fakulty, apoštolská konstituce *Sapientia Christiana*, apoštolská konstituce *Deus Scientiarum Dominus*, Kongregace pro katolickou výchovu, církevní školství v České republice

Keywords: Apostolic Constitution *Veritatis gaudium*, ecclesiastical universities, ecclesiastical faculties of theology, Apostolic Constitution *Sapientia Christiana*, Apostolic Constitution *Deus Scientiarum Dominus*, Congregation for Catholic Education, ecclesiastical education in the Czech Republic

Autor

ThLic. Mgr. Tomáš Parma, Ph.D., se narodil v roce 1971 v Brně. Vystudoval historii a archivnictví na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a katolickou teologii na Cyrilo-metodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a na Papežské lateránské univerzitě v Římě. Působí jako odborný asistent na Katedře církevních dějin a církevního práva Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

ThLic. Mgr. Tomáš Parma, Ph.D., was born in 1971 in Brno. He graduated with a degree in history and archival science from the School of Arts of the Masaryk University in Brno and in Catholic theology at the Sts. Cyril and Methodius School of Theology of the Palacký University in Olomouc and at the Pontifical Lateran University in Rome. He is an assistant professor in the Department of Church History and Church Law of the Sts. Cyril and Methodius School of Theology of the Palacký University in Olomouc.

ThLic. Mgr. Tomáš Parma, Ph.D., war in 1971 in Brünn geboren. Er studierte Geschichte und Archivwissenschaft an der Philosophischen Fakultät der Masaryk-Universität in Brünn und Katholische Theologie an der Kyrill- und Metodschen Theologischen Fakultät der Palacký-Universität in Olmütz und an der Päpstlichen Lateranuniversität in Rom. Er arbeitet als wissenschaftlicher Assistent am Lehrstuhl für Kirchengeschichte und Kirchenrecht an der Kyrill- und Metodschen Theologischen Fakultät der Palacký-Universität in Olmütz.

ThLic. Mgr. Tomáš Parma, Ph.D., è nato nel 1971 a Brno. Si è laureato in storia e scienze archivistiche alla Facoltà di Lettere e Filosofia dell'Università Masaryk a Brno e in teologia cattolica alla Facoltà Teologica Cattolica Cirillo-Metodiense dell'Università Palacký a Olomouc e alla Facoltà di Teologia della Pontificia Università Lateranense a Roma. È ricercatore universitario alla Cattedra della Storia Ecclesiastica e del Diritto Canonico della Facoltà Teologica Cattolica Cirillo-Metodiense dell'Università Palacký a Olomouc.

ThLic. Mgr. Tomáš Parma, Ph.D.

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra církevních dějin a církevního práva
Univerzitní 22
771 11 Olomouc
e-mail: tomas.parma@upol.cz